

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC TRỰC TUYẾN TẠI CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC NGHỀ NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

*MANAGEMENT OF ONLINE TEACHING AT VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS
IN HO CHI MINH CITY IN THE CURRENT CONTEXT*

ĐẶNG MINH SỰ^(*), NGUYỄN NGỌC PHƯƠNG^(**)

^(*)Sở Lao động Thương binh và Xã hội Thành phố Hồ Chí Minh

^(**)Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Thành phố Hồ Chí Minh, nnphuong@hcmute.edu.vn

THÔNG TIN	TÓM TẮT
<p>Ngày nhận: 17/9/2020 Ngày nhận lại: 20/9/2020 Duyệt đăng: 25/9/2020 Mã số: TCKH-S03T9-B31-2020 ISSN: 2354 – 0788</p> <p>Từ khóa: giáo dục nghề nghiệp, dạy học trực tuyến, quản lý hoạt động dạy học trực tuyến.</p> <p>Key words: vocational education, online teaching, management of online teaching.</p>	<p><i>Bài viết phân tích những khó khăn, thách thức của dạy học trực tuyến đối với các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trong bối cảnh hiện nay, từ đó, đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học trực tuyến đối với các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.</i></p> <p>ABSTRACTS <i>The article analyzes the difficulties and challenges of online teaching for vocational education institutions in the current context, thereby, proposes some measures for managing online teaching in vocational education institutions in Ho Chi Minh City.</i></p>

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin, Internet và truyền thông đã tạo ra những thay đổi quan trọng trong giáo dục và đào tạo, trong đó có giáo dục nghề nghiệp. Thành tựu của công nghệ số làm thay đổi phương thức giáo dục, các khóa học trực tuyến toàn phần có cấp bằng/ chứng chỉ hoặc được sử dụng để hỗ trợ các khóa học theo phương thức gặp mặt truyền thống (face-to-face) được khởi tạo một cách tất yếu. Dạy học trực tuyến là dạy học thông qua việc sử dụng các công nghệ. Dạy học trực tuyến trở thành một hình thức dạy học phổ biến, có tốc độ phát triển nhanh chóng, dần dần hoàn thiện đáp ứng tất cả các nhu cầu của

các bên liên quan. Trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh hiện có 567 cơ sở giáo dục nghề nghiệp, trong đó có: 52 trường Cao đẳng, 65 trường Trung cấp và 86 Trung tâm giáo dục nghề nghiệp. Được sự ủng hộ của Thành ủy, Ủy ban nhân dân thành phố, trong năm 2019, ngành Lao động Thương binh và Xã hội Thành phố Hồ Chí Minh đã chủ động xây dựng kế hoạch, chiến lược phát triển các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, kết hợp đầu tư xây dựng các dự án cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy và học; mở rộng các chương trình hợp tác quốc tế theo định hướng tiên tiến cấp khu vực và thế giới. Các trường chất lượng cao và trường có nghề trọng điểm được thành phố ưu tiên đầu tư theo hướng

trọng tâm, trọng điểm và tiếp cận với sự phát triển của khoa học kỹ thuật và thực tế sản xuất của các doanh nghiệp (Sở Lao động, Thương binh, Xã hội Thành phố Hồ Chí Minh, 2019).

Tuy nhiên, trên thực tế, vẫn còn tồn tại nhiều khó khăn, thách thức cản trở đối với các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh khi triển khai hoạt động dạy học trực tuyến. Chất lượng hoạt động dạy học trực tuyến chưa đáp ứng yêu cầu của cơ quan quản lý. Năng lực thiết kế bài giảng của đội ngũ giảng viên còn hạn chế. Tương tác giữa người học và người dạy chưa đồng đều. Chất lượng kết nối mạng Internet với máy tính chưa tốt. Ý thức của một số cán bộ quản lý, giảng viên, học sinh, sinh viên về dạy học trực tuyến còn hạn chế. Hạn chế đó xuất phát từ nhiều nguyên nhân, trong đó cần đặc biệt lưu ý tới nguyên nhân xuất phát từ công tác quản lý hoạt động dạy học trực tuyến tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp của Thành phố Hồ Chí Minh. Các cơ sở giáo dục nghề nghiệp của Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay chưa có văn bản pháp lý làm căn cứ triển khai hoạt động; đa phần các cơ sở giáo dục nghề nghiệp đều chưa xây dựng và triển khai quy trình tổ chức hoạt động dạy học trực tuyến; công tác kiểm tra, đánh giá chưa phù hợp....

2. KHÓ KHĂN, THÁCH THỨC CỦA HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC TRỰC TUYẾN TẠI CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC NGHỀ NGHIỆP

Luật Giáo dục nghề nghiệp (2014) xác định mục tiêu chung của giáo dục nghề nghiệp là nhằm đào tạo nhân lực trực tiếp cho sản xuất, kinh doanh và dịch vụ, có năng lực hành nghề tương ứng với trình độ đào tạo; có đạo đức, sức khỏe; có trách nhiệm nghề nghiệp; có khả năng sáng tạo, thích ứng với môi trường làm việc trong bối cảnh hội nhập quốc tế; bảo đảm nâng cao năng suất, chất lượng lao động; tạo điều kiện cho người học sau khi hoàn thành khoá học có khả năng tìm việc làm, tự tạo việc làm hoặc học lên trình độ cao hơn (Quốc hội, 2014).

Giáo dục nghề nghiệp là lĩnh vực có quan hệ mật thiết và trực tiếp nhất với thị trường lao động. Khác với giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp có mục đích đào tạo nhân lực từ trình độ sơ cấp trở lên có khả năng làm việc ngay và trực tiếp một công việc cụ thể trong thị trường lao động.

Giáo dục nghề nghiệp là một lĩnh vực đặc thù và người học cần phải thu nhận được những kiến thức nghề nghiệp, hình thành kỹ năng nghề nghiệp và có thái độ với nghề nghiệp tốt. Và để đạt được những mục tiêu ấy thì nhà trường không thể chỉ dạy lý thuyết suông. Trong khi đó, học sinh, sinh viên không có máy móc, trang thiết bị để thực hành (trừ những nghề thuộc lĩnh vực công nghệ thông tin).

Khác với giáo dục phổ thông hay giáo dục đại học, dạy nghề và học nghề luôn đi kèm với trang thiết bị của nghề đó. Hiện nay, dạy học tích hợp trong đào tạo nghề thì việc học lý thuyết và thực hành phải được diễn ra trong cùng một không gian và thời gian. Việc này có thể hiểu là giảng viên chia sẻ thông tin, dạy lý thuyết, thao tác mẫu thì đến lượt học sinh, sinh viên thực hành ngay để dần hình thành được kỹ năng nghề nghiệp. Bên cạnh đó, qua theo dõi, uốn nắn, hỗ trợ của giảng viên thì học sinh, sinh viên dần hình thành một thái độ nghề nghiệp tốt.

Tại các nước tiên tiến và lĩnh vực giáo dục nghề nghiệp rất phát triển như Đức hay Úc thì việc dạy và học nghề cũng được tiến hành trực tiếp tại trường nghề và doanh nghiệp với sự hỗ trợ trực tiếp của giảng viên, người dạy nghề tại doanh nghiệp. Ở những nước ấy, việc triển khai dạy học theo hình thức E-Learning cũng không còn mới mẻ. Nhưng với giáo dục nghề nghiệp tại Việt Nam thì vẫn luôn là lĩnh vực đặc thù. Người dạy trong lĩnh vực này nhiều khi phải dạy theo kiểu “cầm tay, chỉ việc”, “kèm cặp” trực tiếp chứ không thể online.

Vậy có thể áp dụng dạy học online trong lĩnh vực giáo dục nghề nghiệp hiện nay hay không? Sẽ thực hiện được ở những môn học chung như chính trị, pháp luật, ngoại ngữ, tin

học và một số môn học lý thuyết cơ sở. Chính vì vậy, không thể kêu gọi hay áp dụng một cách máy móc việc dạy học trực tuyến. Dạy học theo hình thức mô phỏng, online, trực tuyến, E-Learning có thể áp dụng trong lĩnh vực giáo dục nghề nghiệp nhưng không thể áp dụng đại trà vì chỉ có thông qua thực hành, thực tập (chiếm khoảng 70% trong tổng thời gian của cả khóa học), người học mới có thể hình thành kỹ năng nghề nghiệp.

3. MỘT SỐ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC TRỰC TUYẾN TẠI CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC NGHỀ NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Thứ nhất, nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh sinh viên về ý nghĩa của hoạt động dạy học trực tuyến. Việc nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên về vai trò, lợi ích, ý nghĩa của hoạt động dạy học trực tuyến sẽ tạo sự nhất trí cao nhằm đẩy mạnh việc triển khai hoạt động dạy học trực tuyến tới tất cả các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh, tạo ra sự chủ động và tích cực ở học sinh, sinh viên khi tham gia học tập trực tuyến. Thủ trưởng các cơ sở giáo dục nghề nghiệp cần chỉ đạo xây dựng kế hoạch bồi dưỡng nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên về hoạt động dạy học trực tuyến.

Thứ hai, xây dựng kế hoạch hoạt động dạy học trực tuyến tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh. Việc xây dựng kế hoạch hoạt động dạy học trực tuyến giúp cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên trong cơ sở giáo dục nghề nghiệp xác định rõ những năng lực chung và năng lực đặc thù cần hình thành ở học sinh, sinh viên trong quá trình học tập trực tuyến để đáp ứng với mục tiêu dạy học trực tuyến. Đồng thời, xây dựng kế hoạch bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên trong cơ sở giáo dục nghề nghiệp kỹ

năng xây dựng kế hoạch hoạt động dạy học trực tuyến. Thủ trưởng các cơ sở giáo dục nghề nghiệp cần chỉ đạo đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên trong cơ sở giáo dục nghề nghiệp xác định rõ các yêu cầu đối với một kế hoạch hoạt động dạy học trực tuyến; Tổ chức xây dựng kế hoạch hoạt động dạy học trực tuyến của cơ sở giáo dục nghề nghiệp; Chỉ đạo khai thác các nguồn lực để thực hiện kế hoạch hoạt động dạy học trực tuyến.

Thứ ba, chỉ đạo thiết kế bộ tiêu chuẩn để đánh giá hoạt động dạy học trực tuyến trong cơ sở giáo dục nghề nghiệp. Thiết kế bộ tiêu chuẩn đánh giá hoạt động dạy học trực tuyến với những tiêu chí và chỉ số cụ thể để làm công cụ đánh giá chính xác hoạt động dạy học trực tuyến của cơ sở giáo dục nghề nghiệp; Giúp cho việc xây dựng kế hoạch dạy học trực tuyến rõ ràng; xác định mục tiêu đào tạo phù hợp yêu cầu sử dụng lao động của doanh nghiệp; đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Thứ tư, tạo động lực để cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên tham gia hoạt động dạy học trực tuyến phát huy tốt vai trò của mình. Tạo động lực thúc đẩy đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên phát huy tốt vai trò của mình trong hoạt động dạy học trực tuyến, từ đó, nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực. Đồng thời, việc tạo động lực giúp bản thân thủ trưởng cơ sở giáo dục nghề nghiệp phát huy tốt vai trò của mình trong hoạt động dạy học trực tuyến, kích thích động cơ tích cực, khai thác các năng lực tiềm ẩn trong mỗi cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên. Thủ trưởng các cơ sở giáo dục nghề nghiệp cần: xây dựng môi trường làm việc, giảng dạy cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên; xây dựng cơ chế khen thưởng, động viên, khuyến khích cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và học sinh, sinh viên; huy động các nguồn lực tài chính từ các doanh nghiệp đối tác, các hội nghề nghiệp để lập quỹ khen thưởng, hỗ trợ đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, sinh

viên, học sinh trong giảng dạy; Thí điểm thực hiện cơ chế học sinh, sinh viên đánh giá hoạt động dạy học trực tuyến của giáo viên.

4. KẾT LUẬN

Bài viết đã góp phần bổ sung và phát triển cơ sở lý luận của vấn đề quản lý hoạt động dạy học trực tuyến của các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh trong bối cảnh hiện nay. Đồng thời, bài viết cũng đã đánh giá những khó khăn, thách thức khi triển

khai hoạt động dạy học trực tuyến tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trong bối cảnh hiện nay. Từ những tiền đề lý luận và thực tiễn, bài viết đã đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học trực tuyến tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh. Cần có sự đồng sức, đồng lòng của các bên tham gia, từ đó, nâng cao chất lượng giáo dục nghề nghiệp, góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực tại Thành phố Hồ Chí Minh và trong cả nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Quang Nguyên, Bùi Văn Hồng (2020), *Cấu trúc lớp học ảo trong môi trường Internet*, Tạp chí Thiết bị giáo dục, số đặc biệt tháng 6/2020, ISSN 1859-0810.
2. Quốc hội (2014), *Luật Giáo dục nghề nghiệp số 74/2014/QH13*.
3. Sở Lao động, Thương binh, Xã hội Thành phố Hồ Chí Minh (2019), *Báo cáo giáo dục nghề nghiệp năm 2019*.
4. Dr. Nguyen Thi Tinh, Dr. Pham Bich Thuy, Dr. Pham Dao Tien and Dr. Nguyen Ngoc Phuong (2020), *Competence Based Adaptive E-Learning in the Regular. Training for School Principals in Vietnam*, International Journal of Management, 11(6). <http://www.iaeme.com/IJM/issues.asp?JType=IJM&VType=11&IType=6>.